

Çal??ma Süreci Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Çal??ma Süreci Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=18350>

Özet

Çal??ma Süreci Ölçe?i (ÇSÖ), ö?rencilerin yüksekö?retim ortamlar?nda benimsedikleri ö?renme yakla??mlar?n? ve bu yakla??mlar?n alt?nda yatan motivasyonel niyetleri de?erlendirmek amacıyla kullan?lan psikometrik bir araçtır. Bu akademik giri?, ölçe?in Düzenlenmi? ?ki Faktörlü Çal??ma Süreci Ölçe?i (R-SPQ-2F) formunun Türkçe'ye **uyarlanmas?** çal??mas?na dayanmaktadır. ?. Önder ve ?. Be?oluk taraf?ndan 2010 y?l?nda ger?ekle?tirilen bu uyarlama, ölçe?in Türk kültürüne ve e?itim sistemine özgü geçerlik ve güvenirlik kan?tlar?n? sunmuştur. Ölçek, toplam 20 maddeden olu?makta olup, temel olarak **Derin Ö?renme** ve **Yüzeysel Ö?renme** olmak üzere iki ana faktörü ölçmektedir.

Anahtar Kelimeler

Çal??ma Süreci Ölçe?i, R-SPQ-2F, Ö?renme Yakla??mlar?, Derin Ö?renme, Yüzeysel Ö?renme, **Cronbach Alpha**, Faktör Analizi, Uyarlama.

Yazarlar

?. Önder, ?. Be?oluk

Amaç

Çal??ma Süreci Ölçe?i'nin temel amacı, ö?rencilerin ö?renme materyallerine nas?l yakla?t?klar?n? ve ö?renme görevlerini hangi motivasyonel amaçlarla yerine getirdiklerini belirlemektir. Bu tespit, ö?rencilerin akademik ba?ar?s?n? etkileyen temel bilişsel ve motivasyonel süreçleri anlamak için önemlidir.

Önder ve Be?oluk (2010) taraf?ndan yap?lan uyarlama çal??mas?n?n özel amacı ise, uluslararası alanda yaygın olarak kullan?lan R-SPQ-2F ölçe?inin psikometrik yap?s?n?n Türk üniversite ö?rencileri örnekleminde de korunup korunmadı?n? istatistiksel yöntemlerle test etmektir. Bu sayede, Türk e?itim araştırmacılar?na uluslararası standartlarda güvenilir bir ölçme aracı sunulmuştur.

Yapı

Ölçek, ö?renme yakla??mlar?n?n iki temel boyutunu temsil eder: **Derin Ö?renme** ve **Yüzeysel Ö?renme**. Bu yapı, John Biggs'in ö?renme yakla??mlar? taksonomisine dayanmaktadır. Derin ö?renme yakla??m?n? benimseyen ö?renciler, bilginin özünü anlamaya, kavramlar arasındaki ilişkileri kurmaya ve kişisel ilgi ile hareket etmeye e?ilimlidirler. Bu yakla??m, genellikle üst düzey bilişsel süreçlerle ve daha kalıcı ö?renmeyle sonuçlanır.

Diğer yandan, Yüzeysel Öğrenme yaklaşımı, öğrencilerin sadece sınavları geçmek veya minimum gereksinimleri karşılamak amacıyla ezberlemeye, yalıtılmış bilgileri tekrarlamaya odaklanmasını ifade eder. Bu yaklaşım, dikkatli motivasyonlarla (örneğin not kaygısı) tetiklenir ve bilginin kısa süreli hafızada kalmasına neden olabilir. Ölçek, bu iki yaklaşımın yoğunluğunu ve öğrencideki baskınlığını ölçmektedir.

Geçerlik

Ölçeğin **yapı geçerliliği**, faktör analizi yöntemi kullanılarak kapsamlı bir şekilde incelenmiştir. Yapı geçerliliğine ilişkin bulgular, ölçeğin teorik yapıyla uyumlu olduğunu göstermektedir. Bu amaçla hem Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) hem de Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) uygulanmıştır.

AFA ve DFA sonuçları, ölçeğin yapısını, orijinal R-SPQ-2F modelinde öngörülen **iki faktörlü model** ile en iyi şekilde açıkladığını göstermiştir. Bu durum, Türkçe formunun Derin Öğrenme ve Yüzeysel Öğrenme faktörlerini birbirinden bağımsız ve geçerli bir şekilde ölçtüğünü kanıtlamaktadır.

Güvenirlik

Ölçeğin iç tutarlılığını değerlendirmek amacıyla **Cronbach Alpha** güvenilirlik katsayıları hesaplanmıştır. Elde edilen katsayılar, ölçek maddelerinin ilgili faktörleri tutarlı bir biçimde ölçtüğünü göstermiştir.

Güvenirlik analizleri sonucunda, **Derin Öğrenme** boyutu için Cronbach Alpha katsayısı 0.78 olarak bulunmuştur. **Yüzeysel Öğrenme** boyutu için ise bu katsayı 0.74 olarak tespit edilmiştir. Bu değerler, psikometrik açıdan kabul edilebilir düzeyde olup, ölçeğin güvenilir bir ölçüm sağladığını işaret etmektedir.

Faktör Analizi

Çalışmanın en kritik amaçlarından biri, ölçeğin Türkçe formunun yapısal bütünlüğünü test etmek için gerçekleştirilen **Faktör Analizi** olmuştur. Araştırmacılar, Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) ile faktör yapısını keşfedilmesinin ardından, Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) ile bu yapıyı doğrulamıştır.

DFA sonuçları, R-SPQ-2F'nin Türkçe formunun, literatürde kabul gören ve ölçeğin dayandığı teorik çerçeveye tam olarak uyan iki faktörlü bir yapıyı sergilediğini kesinleştirir. Bu iki faktör, Derin Öğrenme ve Yüzeysel Öğrenme yaklaşımlarını temsil etmektedir.

Ölçme Aracı

Test Type: Uyarlama (Adaptation)

Format: 20 maddeden oluşan, öz bildirim tipi bir ölçektir.

Language Available: Türkçe (Turkish)

Population Group: Yükseköğretim öğrencileri (Üniversite öğrencileri)

Age Group: Genellikle 18 yaş ve üzeri

Population Details: Türkiye'deki üniversitelerin farklı fakülte ve bölümlerinden seçilen öğrenci örneklemini üzerinde standardize edilmiştir.

Test Methodology: 5'li derecelendirme (Likert tipi) kullanılmaktadır. Derecelendirme seçenekleri şu şekildedir: (1= **Hiç** - 5= **Her zaman**). Yüksek puanlar, ilgili öğrenme stratejisinin birey tarafından daha sık kullanıldığını gösterir.

Orijinal PDF dokümanına buradan ulaşılabilir: [calisma-sureci-olcegi-toad.pdf](https://www.arabpsychology.com/calisma-sureci-olcegi-toad.pdf)

Anahtar Kelimeler

Öğrenme Stratejileri, Öğrenci Motivasyonu, Likert Tipi, Psikometri, R-SPQ-2F, Öğrenme Yaklaşımları, Yükseköğretim.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Bilinmiyor (Kaynakta belirtilmemiştir)

Affiliation Email addresses: Bilinmiyor (Kaynakta belirtilmemiştir)

Correspondence Address: Bilinmiyor (Kaynakta belirtilmemiştir)

İzinler, Ücret ve Test Yılı

Ölçeğin Türkçe'ye uyarlanma çalışması 2010 yılında yayınlanmıştır. Ölçek, akademik ve eğitim araştırmalarında kullanılmak üzere tasarlanmıştır. Ölçeğin kullanımı için izinler öncelikle uyarlamayı gerçekleştiren yazarlar (Önder ve Beroluk) ile iletişime geçilmesi önerilmektedir. Kaynak içerikte herhangi bir ücret bilgisi belirtilmemiştir.

Kaynaklar

Önder, ?. ve Be?oluk, ?.(2010). Düzenlenmi? ?ki Faktörlü Çalışma Süreci Ölçeği'nin(R-SPQ-2F) Türkçeye uyarlanması. *Eğitim ve Bilim*, 35(57), 55-67.

Makalenin orijinal bağlantısı: eb.ted.org.tr

Çalışma Süreci Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Ölçek toplam 20 maddeden oluşmaktadır. Orijinal kaynak içerikte ölçeğin maddeleri listelenmemiştir; ancak maddeler Derin Öğrenme ve Yüzeysel Öğrenme boyutlarına ayrılmaktadır.